

Parlando: 1991/3., 1-7 p.

„CON – TACT”

EPTA

A Z E L S Ő M A G Y A R O R S Z Á G I E P T A
K O N F E R E N C I A T A N U L S Á G A I R Ó L

Beszélgetés Györffy Sándornéval, Ábrahám Mariannal
és
Gyimesi Lászlóval

„... keresni, ami összeköt, megérteni, ami elválaszt...” . Ezzel a Carl Orfftól származó szép mottóval foglalták össze szándékukat az első magyarországi EPTA-konferencia szervezői. A cím is sokatmondó és szellemes volt: „Con-tact”, hiszen ez a kifejezés éppen úgy utal az emberek és nemzetek közötti kapcsolatteremtésre, az egymás iránti tapintatra és megértésre, mint a zenei ütemre, tempóra, ritmikai rendre.

A hazai tanárok tavaly csatlakozhattak az immár 13 éve működő nemzetközi zongoratanár-szövetséghez, és az idén máris azzal büszkélkedhettek, hogy a volt szocialista országok közül elsőként szervezhettek EPTA-konferenciát.

A szakmai találkozóra 11 országból érkeztek képviselők. Maga Carola Grindea asszony (Nagy-Britannia), az EPTA megalapítója is tartott előadást, csakúgy, mint a nagy szakmai tekintélynek örvendő Jacques Chapuis, az EPTA francia szekciójának elnöke, aki a Magyarországon még szinte teljesen ismeretlen Willems-módszert mutatta be. Képviseltette magát Ausztria, Németország, Svájc, Izrael, Jugoszlávia, a Szovjetunió. Bár az EPTA - ahogyan neve (European Piano Teachers Association, vagyis Európai Zongoratanárok Szövetsége) is elárulja - európai szervezet, a konferenciára egy 10 tagú japán delegáció is érkezett. A magyar zongorapedagógia eredményeiről többek között Tusa Erzsébet, Ábrahám Mariann, Falvai Sándor, Gonda János, Kertész Lajos, Laczó Zoltán számolt be. A szereplők között egyaránt voltak budapestiek és vidékiek, bemutatkoztak az alsó-, a közép- és a felsőfokon tanulók. A koncertek közül ki kell emelnünk Durkó Zsolt A gömb története című zongoraművének ősbemutatóját (Ábrahám Mariann, Gulyás Márta, Lantos István). Nem kisebb várakozás előzte meg Kurtág György és felesége hangversenyét. A kísérő rendezvények közül igen nagy érdeklődés kísérte a Yamaha cég hangszerbemutatóját. (Írásomnak nem célja, hogy valamennyi előadót és eseményt felsorolja, a fentiekkel a konferencia sokszínűségét, jelentőségét szerettem volna példázni.)

A háziasszony szerepét a nemzetközi zenepedagógia egyik kiemelkedő magyar alakja, a fáradhatatlan, ötletekben és kedvességben kifogyhatatlan Tusa Erzsébet vállalta. (A művésznőt nem kérhettem meg a konferencia utólagos értékelésére, hiszen vissza kellett utaznia Japánba, ahol várták növendékei a Musashino Zeneakadémián.)

A szervezők, illetve a résztvevők közül Ábrahám Mariannal, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola tanárával, Györffy Sándorné tanár-szaktanácsadóval, valamint Gyimesi Lászlóval, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének titkárával beszélgettem.

- Sok külföldi résztvevő nyilatkozta, hogy ennél magasabb színvonalon a leggazdagabb nyugat-európai fővárosok sem rendezhették volna meg a konferenciát. Kérem, beszéljen egy kicsit a szervezési munkáról, arról a háttérről, amely lehetővé tette a „con-tact” megteremtését! - fordultam Gyimesi Lászlóhoz, akit 2 évvel ezelőtt választottak meg szakszervezeti titkárnak.

- Amikor az előkészítést elkezdtük, magam sem tudtam, mibe csöppentem bele. Kétnapos rendezvényre számítottam, olyasmire, mint mondjuk a Muzsikus Fórum. Elsősorban a külföldi visszajelentkezések alapján kezdett nőni a program, így alakult négynapos, nagyszabású nemzetközi rendezvénné. A résztvevők fegyelmezettsége, az, hogy korrekt módon tartották magukat a jelentkezésükben leírtakhoz, nagyban segítette a munkánkat, hiszen szinte fillérre pontosan tudtunk előre kalkulálni.

- Gondolom, a konferencia lebonyolításához szükséges pénzüsszeg nem állt a szakszervezet rendelkezésére...

- Ezt természetesen elő kellett teremteni valahonnan. Minisztériumi támogatást egyáltalán nem kaptunk, pénzüsszeg nem érkezett máshonnan sem. Bizonyos közvetett támogatások viszont - például az, hogy a Fészek Klub kedvező áron adta bérbe a termet, hogy a Fővárosi Pedagógiai Intézet (amelyik egyébként könyvet, kottát, kazettát és lemezt is árult a helyszínen), biztosította a technikai berendezések egy részét, hogy az Osztrák Kultúrintézet átvállalta néhány osztrák vendég szállásköltségét, hogy a japán Yamaha cég (amelyik rendkívül érdekes hangszerbemutatót is tartott) fedezte a műsorfüzet előállításának költségeit, és hasonlók - sokat segítettek. Mivel a tagdíjakból az általunk fontosnak ítélt szakmai tevékenységeket finanszírozni nem tudnánk, és mint független szakszervezet, állami szubvencióban nem részesülünk, egyetlen lehetőségünk marad: a vállalkozás.

- Szakszervezet, mint vállalkozó? Elég szokatlanul hangzik...

- Nálunk ez egyáltalán nem szokatlan. Elvégre nem ülhetünk ölbe tett kézzel, várva, hogy majd csak hullanak valahonnan a bankjegyek. A konferenciára érkezett egy tíztagú japán delegáció, az ő programjukat szerveztük meg, személyes kívánságaik alapján. Ennek a „kisvállalkozásnak” a bevétele fedezte a konferencia kiadásainak egy részét. Felügyeletünk alá tartozik a munkaközvetítéssel és impresszálással foglalkozó Országos Szórakoztatózenei Központ, innen is befolyznak impresszálási díjak. Áprilisban hangszerüzletet nyitottunk egy betéti társaság keretében. Foglalkozunk új ötletekkel is, például kottakiadással. Az a célunk, hogy az így nyert összeg minden lehetséges módon visszakerüljön a szakszervezeti tagokhoz. Ennek a szakszervezetnek nagyon értékes hagyományai vannak, amelyeket nem szabad hagyni elveszni. Szeretnénk továbbra is számos szakmai tevékenységet finanszírozni, holott ez nem is tartozna szorosan a szakszervezet feladatai közé. Ezekből a bevételekből tudunk megrendezni egy ilyen konferenciát, de ebből tudunk létesíteni munkanélküliség- alapot, speciális táppénzkiegészítő biztosítást is, és így tovább.

- Volt, aki kifogásolta, hogy valamennyi előadásra, bemutatóra, sőt még a koncertekre is ingyenes volt a belépés...

- Tudomásom szerint ez általános az ilyenfajta nemzetközi rendezvényeken. A koncerteken talán szedhettünk volna belépődíjat, de ennek az adminisztrációs költsége több lett volna, mint maga a bevétel.

- *Kik vettek részt a szakszervezet dolgozói közül a konferencia lebonyolításában?*

- A szakszervezetnek két dolgozója van. Természetesen mindketten megtettünk minden tőlünk telhetőt. A szervezési munka szálai igazából nyugdíjas kolléganőnk, Pataky Dezsőné kezében futottak össze, neki nagyon hálásak vagyunk. Csakúgy, mint Varsányi Lászlónénak, a ZETA ügyvezető titkárának, Tusa Erzsébetnek, Ábrahám Mariannak, Laczó Zoltánnak, és mindazoknak, akik még segítettek. Úgy gondolom, hogy az ilyen szervező munkát csak szerényen, a háttérben lehet végezni, nyugodt körülmények között. Ezt úgy értem, hogy senki se akarja kisajátítani a rendezvényt. Ez az egészséges légkör a konferencia esetében - úgy érzem - megvalósult.

- *Véleménye szerint a szakszervezet képes lesz-e a jövőben is hasonló rendezvények lebonyolítására?*

- Biztos vagyok benne. De természetesen csak vállalkozások segítségével - fejezte be a válaszadást Gyimesi László.

Györffy Sándorné Ganz Marina és Ábrahám Mariann tanárnőkkel külön-külön beszélgettem, gondolataikat most mégis a kérdések szerint csoportosítom. Így értékelésük könnyebben áttekinthető, hamarabb szembetűnik a vélemények azonossága vagy különbözősége, és ez talán arra készíti az olvasót, hogy saját maga is állást foglaljon.

- *Mit várt és mit kapott az első magyarországi EPTA-konferenciától?*

Györffy Sándorné: - Elsősorban tanulási lehetőséget, új ötleteket. Egy jó előadás meghallgatása után az ember mindig ellenőrzi saját gondolatait, próbálkozásait, kételyeit. A kételkedés, a gondolkodás állandó frissen tartása rendkívül fontos a zenetanításban, hiszen nincs két egyforma tanítvány, nem lehet két növendéket ugyanazon a módon bevezetni valamibe. Ebben áll a zenepedagógia improvizatív jellege. Mindig a gyerek a meghatározó, sohasem a módszer, vagy a rutin. A konferencián új megközelítési módokkal találkozhattunk, és most az lenne a feladatunk, hogy ezeken eltöprengjünk, kipróbáljuk őket, hasznosítsuk, vagy elvessük. Ez az állandó keresés, a tudás gyarapításának ez az állandó igénye az egyetlen, ami fejleszti, előreviszi az embert.

Ábrahám Mariann: - Előadóként és hallgatóként egyaránt sokat kaptam a találkozótól. Hosszú ideje foglalkozom Varró Margit hagyatékának rendezésével. (November táján körülbelül 600 oldalas, többnyelvű kötet jelenik meg ebből az örökségből.) Egy ilyen nemzetközi bemutatkozás kényszeríti az embert arra, hogy egy megadott határidőre a kutatási anyagának egy részét világosan, jól érthetően összefoglalja, kikristályosítsa, és ez lendületet ad a folytatáshoz is. Ugyanakkor hallgatóként sok olyan alapgondolatot kaptam, amely köré azonnal odasereglenek az addig csak félig rendezett saját gondolatok. Ilyenkor valami, ami esetleg még csak sejtés, tudatosul, kitisztul. Carola Grindea, az EPTA alapítójának előadása (ez a zongorázáshoz szükséges fizikai és lelki ellazulásról szólt) kapcsán például föllált egy tanárnő, és elmondta, mennyivel könnyebben meg tud oldani egy bizonyos problémát az előadás egyetlen alapgondolatának köszönhetően.

- *Milyenek találta a konferencia megszervezését, lebonyolítását?*

Gy.S.-né: - Nagyon elégedett voltam. Az is tetszett, hogy ilyen sűrű, ennyire koncentrált volt a program. Szerintem jó, ha rövid idő alatt fut le valami, és azután jut idő a „megemésztésére” is. Változatos volt az előadások és bemutatók sorozata, így a fórum nem is volt annyira fárasztó.

Á.M.: - Úgy érzem, a szervezés és a lebonyolítás nemzetközi színvonalon sikerült. Nagyszerű volt az is, hogy a szükséges technikai berendezések (például az írásvetítő, a video) mindig rendelkezésre álltak. Ebben nagy segítséget nyújtott a Fővárosi Pedagógiai Intézet. Ez egyébként nem is annyira pénzkérdés, hanem sokkal inkább az átgondoltság, a gondos, pontos előkészítés függvénye. Örömmel mondhatom, hogy Carola Grindea is rendkívüli elégedettséggel nyilatkozott a budapesti konferenciáról, és ugyanilyen becses elismerés számunkra, hogy Edith Picht-Axenfeld is csak pozitívumokat mondott róla. Azt hiszem, minden külföldi számára emlékezetes marad a budapesti találkozó.

Hadd mondjam el, hogy éppen a Varró-hagyaték gondozása közben akadtam egy cikkre, Varró Margit beszámolójára a Zenei Nevelési Társaság első nemzetközi kongresszusáról. Az 1936-ban, Prágában megrendezett fórum érdekessége volt, hogy Csehszlovákia akkori külügyminisztere, dr. Kamil Krofta vállalta a fővédnökségét, még székházat is biztosított a világból összesereglett tanároknak! A kongresszus célja szintén az országok közötti kölcsönös megértés, tolerancia kialakulásának elősegítése, a különböző pedagógiai módszerek ismertetése volt. Az ilyen, nemes szándékú zenei találkozók eredete tehát nemcsak a hetvenes évekre nyúlik vissza.

- Okozott-e valamiben csalódást a konferencia?

Gy.S.-né: - A korábbi években, amikor hallottam külföldi EPTA-konferenciákról, azt gondoltam, milyen jó lenne, ha ott lehetnénk mi is. Most, hogy helybe hozták a találkozót, a magyarok részvétele bizony csalódást keltett, és ez sajnos valamennyi fokra vonatkozik. Hogy miért nem jöttek el a tanárok nagyobb létszámban, annak sok oka lehet. Mindenesetre úgy tűnt, hogy nem hoznak áldozatot azért, hogy valami újat kapjanak. Tudom, sok a fiatal tanárnő, akinek otthon, a gyereknevelésben, a háztartásban is helyt kell állni. Mégis, sokkal többen kellett volna lennünk.

Á.M.: - Nagyon sajnálom, hogy a szakiskolai és főiskolai tanárok szinte egyáltalán nem képviseltették magukat, sőt, az alsó fokról is kevesebben voltak a vártnál.

- Vajon mi volt az oka a távolmaradásnak? Talán nem volt elegendő a propaganda?

Gy.S.-né: - Nem hiszem, hogy ez főként propaganda kérdése lenne. Richter koncertjeit sem szokták beharangozni, az emberek mégis boldogan adják tovább jövedele hírét, és tódulnak a hangversenyterembe. Érthetetlen számomra, hogy a Parlandot, amelyből előre lehetett tudni a rendezvényről, nem járhatja valamennyi zeneiskola, és sajnos csak néhány zenetanár olvassa. Pedig kevés ország van a világon, amelyik önálló zenepedagógiai lappal rendelkezik. Sokan irigylik ezt tőlünk, csak éppen mi magunk nem tudjuk eléggé megbecsülni. Persze, másfajta reklámozásra is szükség lett volna, főként arra, hogy hamarabb és konkrétan tudjunk erről a fórumról: ki érkezik Budapestre ebből az alkalomból, kik az igazán érdekes, eredeti módon gondolkodó előadók, miről szólnak az előadások, milyen bemutatók, milyen koncertek lesznek, és így tovább.

Á.M.: - Egészen biztos, hogy jóval korábban kellett volna elkezdni a reklámot, és jóval gyakrabban is kellett volna beszélni a konferenciáról. Az emberek fejébe nem elég egyszer elültetni valamit, és főleg nem az utolsó percben. Hogy egy hasonlattal éljek, ha december 23-án kezdem el a készülődést a karácsonyra, akkor számomra ennek az ünnepnek nincs igazán jelentősége. Lelkileg kell készülődni egy ilyen alkalomra, hogy elég nyitottak lehessünk az újdonságok, az esetleg szokatlan ötletek befogadásához. Ugyanilyen fontos az egész dolog lecsengése is, tehát az értékelés, az utólagos eszmecsere. Annak a megbeszélése, hogy ki hogyan tudta hasznosítani a szerzett tapasztalatokat. Elvégre, ha csak részt veszünk egy ilyen fórumon, és a hallottakat, illetve azoknak az arra érdemes részét nem ültetjük át a gyakorlatba, akkor sajnálhatjuk a kidobott pénzt és energiát.

Visszatérve a kérdésre, hogy mi volt a távolmaradás oka, azt is meg kell említeni, hogy a vidékieknek nem tudunk szállást biztosítani; ez nyilvánvalóan megnehezítette részvételüket. A fő ok persze valószínűleg egyfajta közöny. Az általános érdektelenség az iránt, amit mások csinálnak. Pedig szerintem az egyik legfontosabb dolog az emberek közötti kapcsolatteremtés. Külföldön például - tudomásom szerint - teljesen magától értetődő, hogy az alsó-, közép- és felsőfokon tanítók (kényszerűségből használom ezeket a kifejezéseket, valójában nagyon bántónak érzem az ilyen fajta megkülönböztetést) rendszeresen összejönnek, és közösen vitatják meg a zongoratanításban adódó kérdéseket, terveket, vagy éppen a zenei élet általános gondjait. Rengeteget számít az ismert és elismert személyiségek jelenléte, hiszen a puszta megjelenésével is tudja érzékeltetni valaki egy rendezvény súlyát, jelentőségét. Úgy tűnik, hogy a mi szakmánkban a kapcsolattartás első sorban a felvételi vizsgákra korlátozódik...

- Melyik volt a legkiemelkedőbb előadás?

Gy.S.-né: - Élmenyszerű volt, emlékezetes marad Kurtág György bemutatójának légköre. Nagyszerű volt Falvai Sándor kurzusa! Élvezettel hallgattam, milyen kitűnő muzsikus és pedagógus. Azt hiszem a legnagyobb szenzációt valamennyiünknek Edith Picht-Axenfeld bámulatos zongorajátéka jelentette. Ő maga az élő történelem, már az is tiszteletet parancsol, hogy micsoda kort élt végig. Tanárai közé tartozott Rudolf Serkin, és Albert Schweitzer is. Alkalmam volt beszélgetni vele, és meghatott, mennyire erős benne a szándék, hogy minden értéket továbbadjon, amit valaha kapott. Zongorázása a maga egyszerűségében is csodálatosan plasztikus. Az ő viszonyulása a zenéhez valami egészen különleges nemességet árul el. Az is ritkaság, hogy a XX. századi bécsi mesterek - Berg, Schönberg, Webern - nyelvét egy előadóművész ennyire a sajátjaként beszélje.

Á.M.: - Nincs teljes képem a konferenciáról, csak a felét tudtam figyelemmel kísérni. Még sohasem hallottam Falvai Sándort tanítani, kurzusa remek volt. Hallatlan jó pedagógiai érzékkel, igazi muzsikusként foglalkozott a gyerekekkel, mindig egyszerűen és tisztán fogalmazott, és ráadásul mindezt végtelenül kedvesen. Edit Picht-Axenfeld, aki számos kurzust tart jelenleg is a nagyvilágban (innen például Hongkongba utazott), régóta vágyott Magyarországra, és őszintén örült, hogy megismerhette a mi hazánkat. Az idős művész nő minden tekintetben a legmagasabb színvonalat képviseli. Az egyik legőszintébb, legigazabb, legmélyebb muzsikus, akit valaha megismertem. A század bécsi mestereinek világát olyan elmélyedéssel tudta közvetíteni, ahogy ritkán hallani...

Kurtág György és Kurtág Márta négykezes műsora csodálatos volt. Kurtág Bach orgonadarab-átiratainak megszólaltatása egy csokorban a Játékok darabjaival rám úgy hatott, mintha a szerző ars poeticáját közölte volna velünk. Kiemelkedőnek találtam Becht Erika

növendékeinek produkcióját, a Walter-zongoraiskola bemutatását. Bár, ha igazán őszinte akarok lenni, én, személy szerint kicsit sajnáltam az erre fordított energiát, hiszen ez a zongoraiskola nem annyira különleges. Mégis nagy dolognak éreztük, hogy egy külföldi zongoraiskola bemutatása a konferencián elhangozhatott. Svájcban élő honfitársunk, Hámori Tamás megjegyezte, hogy náluk nemrég „12 új zongoraiskolát mutattak be”. Ez sokunkat elgondolkodtatott; mennyi zongoraiskola van ott forgalomban, és milyen gyakran jelentetnek meg újakat. Nekünk 40 év után született két új zongoraiskolánk, Aszalós Tündéé és Gonda Jánosé, de senkinek sincs arra pénze, hogy ezeket kiadja. Sajnos, nem hallottam Hajdú András, Izraelben élő professzor bemutatóját, de tudok róla, hogy óriási érdeklődés kísérte. Nagyon érdekelt volna Chapuis professzor előadása is az Európa-szerte ismert Willems zenepedagógiai koncepcióról.

- A koncertek közül nagy figyelmet keltett a „Graz - Tokyo – Budapest” című...

Gy.S.-né: - Úgy éreztem, hogy a magyar szereplők nemigen tulajdonítottak ennek különösebb jelentőséget. Igényesebben kellett volna kiválogatni azokat, akik a magyarokat képviselték, és bizony alaposabban kellett volna felkészülni is...

Á.M.: - Az osztrákok produkcióját tartottam legkiemelkedőbbnek, briliáns, vitalitással teli muzsikálást hallhattunk tőlük. A japánok játéka - bár érezhetően rendkívül igényesen készültek fel - engem nem ragadott ennyire magával. Éreztem benne valami cukormáz-szerű tökéletességet. A magyarok produkciója - az öt szereplő játékának összképét tekintve – megint csak arról árulkodott, hogy nem volt szívügy ez a bemutatkozás.

- Mi jelenleg a hazai zeneoktatás legsúlyosabb gondja? Szükséges-e esetleg a zongoratanításban egy új módszer bevezetése?

Gy.S.-né: - Van egy nagyon értékes könyvem, amelyben Leo Barenboim professzor áttekinti a világ szinte valamennyi zongoraoktatási módszerét. A magyar ebben kiemelt helyen szerepel. Valóságos kincsbánya az, amiből mi válogathatunk. Hát, van-e még egy olyan ország, ahol Bartók és Kodály nagyságú szerzők ennyit foglalkoztak volna alkotómunkájuk mellett a zenepedagógiával, és olyan műveket hagytak volna az utókorra, mint például a Mikrokozmosz? Az iskolarendszer alapvetően jó. Sok nyugati országban, például Hollandiában, ahol nemrég jártam, egy megyeszékhelyen is mindössze két privát zongoratanárnő dolgozik. A magyar zeneoktatás óriási értéket képvisel. Sokunkban kelt félelmet, hogy a zeneoktatás már nem a közoktatás része, hanem az önkormányzatokhoz tartozik. Mi lesz a további sorsunk? Mekkora lesz a tandíj? Számos kérdést kell még tisztázni.

Gondnak érzem azt is, hogy manapság nemigen alakulnak ki műhelyek, igazi zenei fészkek. A tanárok között túl nagy a mozgás, a jövés-menés. Sokan nyugatra szerződnek, vagy elmennek más pályára, hogy pénzt is keressenek... Az újaknak nincs idejük egymást meghallgatni, összecsiszolódni.

Hogy kell-e új módszer? Természetesen mindig akadnak, akik újat szeretnének. Én azonban úgy vélem, nem kell addig mást keresni, amíg a meglévő lehetőségeket nem aknáztuk ki maximálisan. Nekünk is bőven van tanulnivalónk a külföldtől, de azt hiszem, a saját alapjainkat kell továbbépíteniünk. Nem érdemes elvetni azt, ami jó. A magyar módszer alapelve csodálatos: mielőtt a gyermek a hangszerhez ülne, már éljen a lelkében valami zene,

mégpedig nem gügye tandal, hanem értékes népdal, játékdal. Zenei előképzőrendszerünk is ritkaságnak számít. Szerintem a tanítás eredményessége nem valami „csodamódszeren” múlik, hanem elsősorban a tanár tehetségén. Az a cél, hogy a gyerek valósággal belegyönyörödjön a muzsikába, hogy szeresse, amit csinál. A gyereket egyáltalán nem érdekli a „módszer”.

Á.M.: - Most, hogy annyi mindent be akarnak építeni a zeneiskola programjába, aggódom, nehogy közben elveszítsük azokat az értékeket, amelyeket a 40 év alatt összegyűjtöttünk. A mi zeneoktatásunk következetes, egységes követelményeken alapuló felépítettsége, úgy érzem, ritkaság a világban. Ennek a rendszernek is köszönhetjük, hogy annyi kiváló zongoristánk van. És most ennek a rendszernek bizonytalan a léte. Dotálja-e továbbra is az állam?

Szakmai gondnak érzem, hogy az alsó fokon tanítók munkáját inkább annak alapján ítélik meg, hogy hány növendéküket vették fel a konziba. Így aztán - kényszerűségből - néhány közepesen tehetséges növendéket is „feltupíroznak”, akik később alig bírják az igazán tehetségesek által diktált iramot. Azt is a tanár „értékmérőjének” kellene tekinteni, hogy mennyire szerette meg a gyerek a zenét, visszajár-e még gimnazista korában is zenét tanulni, koncertre járó, zenét hallgató felnőtt válik-e belőle.

- *Hogyan lehetne eljuttatni a konferencia értékes anyagait az ország valamennyi zongoratanárához?*

Á. M.: - A teljes konferenciát felvették magnóra. Ha akadna valaki, aki a kazetták anyagát (2-3 havi munkával) legépelné, majd ezt formába öntené, megszerkesztené, akkor lehetne csinálni olyasfajta nyomtatott kivonatokat, amelyeket magam is kaptam külföldi EPTA-konferenciákról. Persze, ehhez megint csak pénz kellene... Márpedig ezt mindenképpen meg kell csinálni. Besegítő tanárok jelentkezését szívesen vesszük! Ezeknek a kivonatoknak az eljuttatása a tanárokhoz csak az első lépés lenne. Utána összejöhetnénk, vitatkozhatnánk a tanultakon, immár mindenki annak alapján, amit a felhasználás, a tanítás során tapasztalt. Így lehet igazán profitálni egy nemzetközi találkozóból.

Gy.S.-né: - Elképzelhetőnek tartom, hogy a továbbképzéseken összefoglaló előadások formájában elhangozzanak a konferencia leglényegesebb gondolatai. De ez már nem ugyanaz, ez már egy passzív dolog, és hiányzik belőle a személyes találkozás varázsa is.

- *Mennyiben legyen más a következő, Magyarországon rendezett EPTA -konferencia?*

Gy.S.-né: - Saját magunk bemutatására több gondot kell majd fordítanunk. Talán megfontoltabban lehetne kiválasztani azokat a meghívottakat is, akik a konferencián előadást tartanak. Korábban és részletesebb információkkal kellene ismertetni, hogy mi várható a konferenciától, úgy hátha jobban fel lehetne kelteni az érdeklődést. Ki tudja, néhányan talán éppen a személyre szóló meghívást hiányolták. Ez is egy tanulság lehet. De ami a legfontosabb: sokkal büszkébbeknek kell lennünk a saját értékeinkre.

Á.M.: - Nem tudom, mennyiben volt feladata ennek a konferenciának a mai magyar zene bemutatása. Most csak Kurtág Györggyel és Durkó Zsolttal találkozhattunk, legközelebb talán érdemes lenne egy körképet adni a kortárs magyar zenéről, és több szerzőt is bemutathatnánk.

Amúgy pedig csak ismételni tudom azt, amit már elmondtam a lelki felkészülésről. Azt szeretném, ha a legközelebbi - talán 3-4 év múlva megrendezendő - magyarországi EPTA-konferencia igazi szellemi ünnep lenne a számunkra, nem pedig elszalasztott lehetőség.

Solymosi Tari Emőke

